

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 31. ledna 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

POLARIZACE BĚHEM KAMPAŇ U OBOU KANDIDÁTŮ NA HRAD SÍLILA. BABIŠOVI ODRADILA VOLIČE, DOKÁZAL PRŮZKUM

Negativní strategie Andreje Babiše, která zdůrazňovala nebezpečí války a totality, na konci kampaně vyhrotila postoje voličů natolik, že ho skoro polovina respondentů považovala za zcela nepřijatelného. Růst polarizace dokládají průzkumy agentur zadané vědci z Psychologického ústavu Akademie věd ČR.

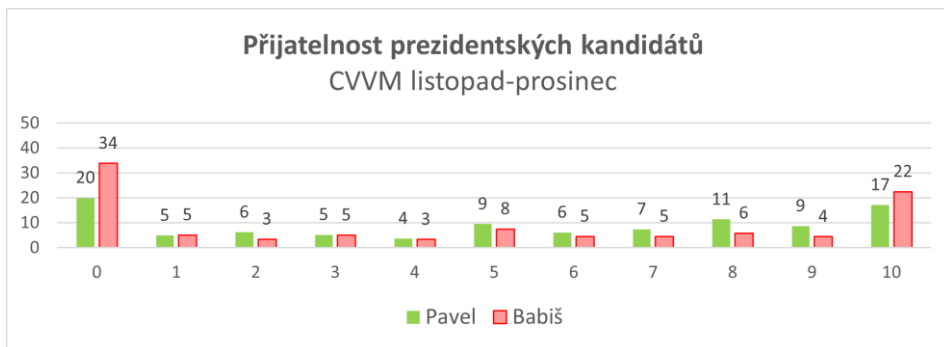
Andrej Babiš i Petr Pavel vstupovali do prezidentských voleb jako kandidáti, kteří v mnohých lidech budili silné emoce: naprosté přijetí, či naprosté odmítnutí. Tento trend během kampaně ještě zesílil. Potvrdily to výsledky dvou průzkumů, které u agentur CVVM (Centrum pro veřejné mínění) a Median zadali vědci z Psychologického ústavu AV ČR. Z dat také vyplývá, že voliči Petra Pavla jsou silnějšími příznivci demokracie, zatímco voliči Andreje Babiše se cítí vůči systému odcizeni. Přesto má vítězství Petra Pavla podle vědců šanci příkopy rozdělující společnost do značné míry zasypat.

Přelévání přijatelnosti a nepřijatelnosti

Průzkum CVVM Sociologického ústavu AV ČR z konce roku 2022 ukázal, že už tehdy většina (56 %) respondentů měla silně vyhraněné postoje k Andreji Babišovi: více než třetina ho považovala za zcela nepřijatelného, naopak jako zcela přijatelného ho vidělo přes 22 % respondentů; poměr tedy byl 3:2.

K Petru Pavlovi mělo na podzim vyhraněné postoje něco přes třetinu (37 %) dotázaných, přičemž jeho přijímání a odmítání bylo poměrně vyrovnané: 20 % respondentů ho mělo za zcela nepřijatelného, 17 % jako zcela přijatelného. Ve prospěch Petra Pavla navíc vyznívaly i poměrně četné rezervovaně pozitivní hlasy (*body 6, 7, 8 a 9 grafu 1*).

Kontakt pro média: **Eliška Zvolánková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

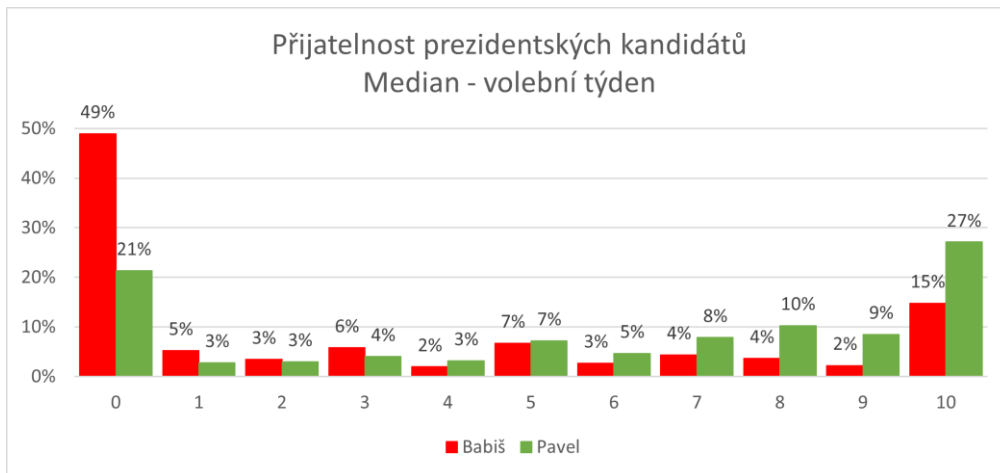

Graf 1: Psychologický ústav AV ČR

U obou kandidátů se přitom obě krajní hodnoty, tedy naprosté přijetí a nepřijetí, poměrně výrazně během kampaně změnily, jak ukazují výsledky agentury Median z volebního týdne (graf 2). Ve volebních dnech byl Andrej Babiš krajně hodnocen (kladně i záporně) už skoro dvěma třetinami občanů (64 %).

„Odmítání je v případě Andreje Babiše skutečně vysoké – 49 %, tj. každý druhý respondent jej pokládal nejen za nežádoucího, ale za zcela nepřijatelného a na jedenáctistupňové škále přijatelnosti zvolil bod 0. Jeho naprostá přijatelnost klesla z 22 % na pouhých 15 %,“ říká Martina Klicperová z Psychologického ústavu AV ČR (PSÚ AV ČR), která s kolegou Davidem Lackem (též PSÚ AV ČR) a sociálním geografem Ladislavem Kažmírem zkoumala přijatelnost prezidentských kandidátů v čase.

Krajní hodnocení Petra Pavla se na konci kampaně zvýšilo na skoro polovinu dotázaných (48 %), přičemž výrazně stoupla jeho naprostá přijatelnost ze 17 % na 27 %; jeho negativní hodnocení jako zcela nepřijatelného se od podzimních hodnot prakticky nezměnilo. Petr Pavel si zároveň zachoval i mocný počet rezervovaných příznivců (body 6, 7, 8 a 9 na škále dotazníku), ti dohromady tvořili skoro třetinu všech dotázaných – přes 31 %.

Graf 2: Psychologický ústav AV ČR

Náklonnost demokracii i odcizení

Podrobnější analýza odpovědí respondentů agentury Median s využitím i předešlých odpovědí panelu napovídá další souvislosti. „Z pohledu politické kultury se ukazuje, že voliči Petra Pavla jsou silnějšími vyznavači demokracie – statisticky významně více souhlasí s otázkou *Jak je pro vás důležité žít v zemi, kde se vládne demokraticky,*“ vysvětluje Martina Klicperová, expertka na politickou psychologii.

Naopak voliči Andreje Babiše podle ní mívají silnější pocit odcizení (statisticky významně více souhlasí s tvrzeními, podle kterých je politika podvodný a zkorumpovaný systém, fraška a vyvolává zlost či depresi) anebo mívají mírný sklon k pasivnímu poddání se politickému procesu.

Negativní kampaň se vrátila jako bumerang

Letošní prezidentská kampaň podle hodnocení mnoha odborníků svým negativismem zřejmě přesáhla dosavadní úroveň českých prezidentských kampaní. „Tentokrát však nejenže rozhodující počet voličů extrémní nátlak nezastrašil, ale dokonce je od původce negativní kampaně odvrátil. V raných fázích kampaně Andreje Babiše odmítala třetina, v závěru ho zavrhovala téměř polovina občanů, kteří se ke kandidátům vyjádřili. Roli jistě hrálo vystupování Andreje Babiše v debatách i hrubá zastrašovací kampaň. Ta tak zřejmě měla bumerangový efekt,“ podotýká Martina Klicperová.

„ Jiný systém, který by třeba umožnil voličům již v prvním kole odstupňovat své preference, by mohl kampaň zmírnit a nastolit i konsenzuálnějšího vítěze voleb. ”

Vědci také upozorňují, že nanejvýš polarizující je právě dvoukolový volební systém, který proti sobě staví poslední dva kandidáty do finální konfrontace. „Jiný systém, který by třeba umožnil voličům již v prvním kole odstupňovat své preference, by mohl kampaň zmírnit a nastolit i konsenzuálnějšího vítěze voleb,“ podotýká Martina Klicperová.

Zasypávání příkopů v rozdělené společnosti

Ačkoli prezidentská volba ještě zesílila polarizaci již tak rozdělené společnosti, výzkumníci vidí naději pro podstatné scelení. Nahrává jí vysoká volební účast, která dává prezidentovi silný mandát, to, že výsledek byl přesvědčivý a nezpochybnil ho ani poražený Andrej Babiš.

„ V žádném případě se nepotvrdilo Zemanovo rozdělení tzv. pražské kavárny od menších měst či venkova, žádný výrazný regionální předěl. ”

„Volební výsledek spíše spojuje, než rozděluje – v žádném případě se nepotvrdilo Zemanovo rozdělení tzv. pražské kavárny od menších měst či venkova, žádný výrazný regionální předěl. Výsledky v Praze nejsou propastně odlišné od jiných měst, vyčlenily se pouze tři kraje, kde mají lidé těžší život,“ říká Martina Klicperová. „Petr Pavel opakovaně zdůraznil, že prohrávají kandidáti, ne voliči, a slibuje věnovat pozornost znevýhodněným krajům; navíc má pro prezidenta velmi dobré osobnostní předpoklady – je rozvážný, ochotný naslouchat, vlídný, nemá problémy s egem, netrpí narcismem. Bude to osvěžující změna.“

Více informací:

PhDr. Martina Klicperová, CSc., DSc.

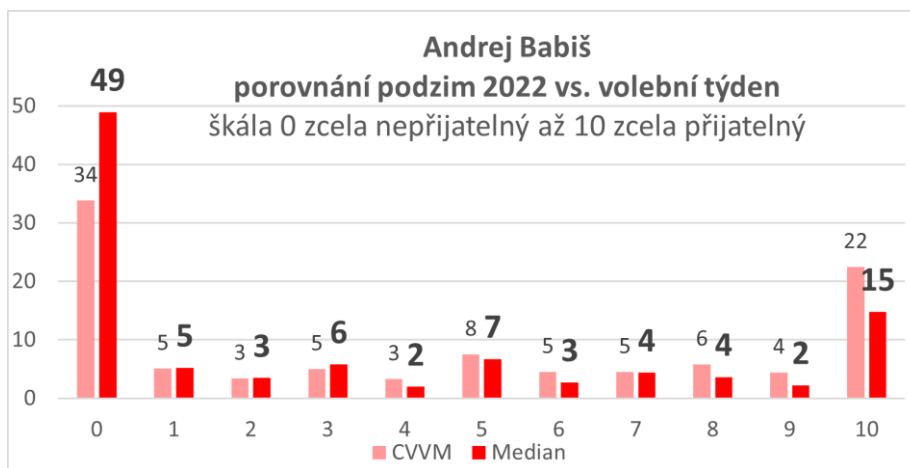
Psychologický ústav AV ČR

klicperovabaker@gmail.com

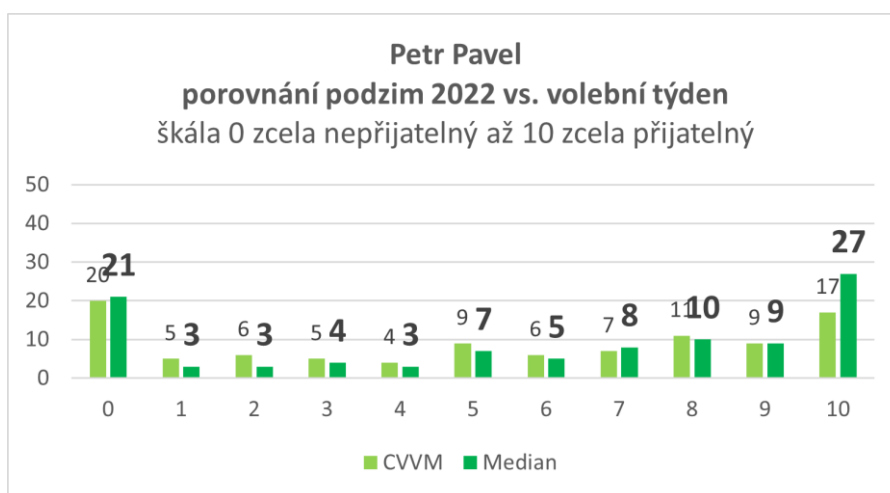
+ 420 604 632 948

Studie byla podpořena grantem LX22NPO5101 Národního institutu pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik (SYRI), Ústavem organické chemie a biochemie AV ČR a programem Strategie AV21.

Dodatečné grafy:

Graf 3: Psychologický ústav AV ČR

Graf 4: Psychologický ústav AV ČR